

Pražská deklarace (o principech účinné lokální protidrogové politiky)

Pražská deklarace je prohlášením zástupců obecních samospráv, držitelů klíčových rozhodovacích pravomocí v rámci místní a obecní drogové politiky, pracovníků v oblasti drogové prevence, regulace, léčby a harm reduction (snížování negativních dopadů) a výzkumných pracovníků

My, signatáři Pražské deklarace, věříme, že na situaci na drogové scéně má nejbezprostřednější vliv drogová politika prováděná na místní úrovni. V době ochromené globální ekonomiky je role městských samospráv v boji proti negativním dopadům užívání psychotropních látek a s ním spojených problematických jevů významnější než kdy jindy. Odhodlání mezinárodního společenství k zavedení účinnější a vyváženější drogové politiky, potvrzené *Politickou deklarací a Akčním plánem o mezinárodní spolupráci vedoucí k vytvoření komplexní a vyvážené strategie v rámci boje proti světovému problému drog [1]*, a rostoucí obavy renomovaných vědců a veřejných činitelů z rizik, plynoucích jak z užívání nezákonných drog, tak z nežádoucích dopadů protidrogových politik na zdraví a bezpečnost společnosti v globálním měřítku (naposledy vyjádřené *Vídeňskou deklarací [2]*), nás vedly k vyhlášení sedmi jednoduchých a stručných pravidel účinné drogové politiky na místní úrovni, vyzkoušených a potvrzených naší každodenní prací a praktickými zkušenostmi.

● 1 STEJNÉ ŠATY NESLUŠÍ VŠEM

Drogová politika na místní úrovni může fungovat pouze v souladu s národní drogovou politikou a mezinárodním režimem kontroly drog, jak byl definován třemi úmluvami OSN [3-5]. To nicméně neznamená, že drogová politika na místní úrovni musí být unifikovaná, vzhledem k tomu, že drogová situace, která se může na úrovni jednotlivých zemí či dokonce kontinentů zdát z globálního pohledu homogen-

v drogové oblasti. Byla připravena při příležitosti konference „Městská a regionální drogová politika v éře globalizace“ (Praha, 30. 9.–2. 10. 2010) a může ji podepsat každý, kdo se zajímá o městskou, obecní i lokální drogovou politiku, a to na <http://www.praguedeclaration.com>.

ní, je nesmírně různorodá a liší se město od města nebo čtvrt od čtvrti. Inovativní a efektivní intervence a přístupy na místní úrovni, které reagovaly na aktuální dynamiku drogové scény, stály v posledních desetiletích u zrodu největších úspěchů a pokroku v drogové prevenci, léčbě, harm reduction a v prosazování zákona i ve vzájemné součinnosti těchto aktivit. Je proto životně důležité, aby drogová politika využila veškerý prostor, daný národním i mezinárodním právním rámcem, k potřebnému manévrování a experimentování.

● 2 KLÍČEM JE REALISMUS

Svět nebo město bez drog představuje nerealistickou představu a kontraproduktivní koncept, pokud je vytyčen jako konečný cíl, podobně jako další utopie, o něž lidé v minulosti usilovali. Látky s psychotropními účinky jsou starší než lidstvo samo a budou tu i po něm, se všemi svými negativními i pozitivními aspekty. Prospěšným a realistickým cílem však je co možná největší snížení negativních dopadů, spojených s obchodováním s drogami a jejich užíváním – mj. snížení nemedicínské spotřeby drog a léčiv využitím prevence, léčby a regulace, a tím i snížení celkového objemu souvisejících rizik.

● 3 LIDSKÁ PRÁVA PLATÍ PRO VŠECHNY, A PRO NEMOCNÉ OBZVLÁŠT

Drogová závislost je nemoc, definovaná Světovou zdravotnickou organizací. Má celou řadu možných příčin a její výzkum není ještě zdaleka u konce. Z žádných vědeckých ani morálních důvodů však není možné kriminalizovat chorobu

nebo komukoli omezovat lidská práva na základě toho, že je nemocný. To si musejí zvláště uvědomovat všichni, kdo jsou zapojeni do drogové politiky na místní úrovni, kde uživatelé drog nejsou anonymní, „cizí“ lidé, ale synové, dcery, bratři, sestry nebo rodiče a kde je zapotřebí pečlivě chránit lidská práva i prostou lidskou důstojnost drogově závislých.

● 4 ZDRAVÍ A BEZPEČNOST OBČANŮ NESMÍ STÁT PROTI SOBĚ

Otázka intervence v drogové oblasti je často interpretovaná jako „kompromis“ mezi bezpečností a zdravím občanů, čímž vzniká dojem, že tyto pojmy stojí v protikladu. Vědecké poznatky a zkušenosti však dokazují opak: intervence, které jsou skutečně účinné v oblasti veřejného zdraví, zároveň prospívají bezpečí společnosti, protože zdraví je zásadní podmínkou pro pocit celkového bezpečí; zároveň platí, že intervence, které chrání bezpečí občanů, jsou jednou z nezbytných podmínek zlepšování veřejného zdraví. V drogové oblasti mají snahu o zlepšování veřejného zdraví a bezpečnosti společný cíl: v co největší míře minimalizovat škodlivé dopady obchodování s drogami a jejich užívání.

● 5 ROZHODOVÁNÍ NA ZÁKLADĚ DŮKAZŮ

Problematika nelegálních drog a jejich škodlivých dopadů představuje složitý multidisciplinární obor, ovlivňovaný desítkami faktorů převážně z oblasti psychiatrie nebo kriminologie, ale i velkým množstvím faktorů genetických, biologických, sociálních, duchovně náboženských, politických, ekonomických a dalších. Proto se nejedna zjednodušující myšlenka, předkládaná svými zastánci jako zcela samozřejmá „podle selského rozumu,“ může ukázat nesprávnou nebo dokonce škodlivou, jak se již v minulosti mnohokrát stalo. Hodnoty jednotlivých národů nebo společností musí být při každodenním rozhodování samozřejmě brány v potaz. Rozhodovací proces se ovšem musí opírat o důkazy, získané vědeckými, opakovatelnými a ověřitelnými metodami, a nikdy by neměl být postaveny výhradně na víře, ideologii či přání, které se stane otcem myšlenky.

● 6 EVALUACE A MONITORING

Monitoring a hodnocení intervencí jsou pokládány za nezbytný předpoklad pro úspěšnou implementaci jakékoli intervence, programu nebo politiky. Pouze taková protidrogová politika, která v sobě od počátku zahrnuje i evaluaci, může být vyhodnocována a průběžně zlepšována. Základním předpokladem pro jakoukoli evaluaci je monitoring v širším slova smyslu – a to jak monitoring implementace protidrogové politiky, tak drogové situace samotné. Monitoring drogové situace, který je běžně prováděn na národní úrovni, by měl být organizován tak, aby se poznatky z něj daly použít na místní úrovni, případně by měl být doplněn dalším monitoringem a specializovanými studii, které by zadaly nebo podpořily městské nebo místní úřady, pokud by poz-

natky, nutné ke kvalifikovanému rozhodování nebyly jinak k dispozici.

● 7 NEPŘETRŽITÝ TOK ZKVALITŇOVANÝCH INFORMACÍ PROUDÍ MEZI MÍSTNÍMI, NÁRODNÍMI A MEZINÁRODNÍMI ÚROVNĚMI DROGOVÉ POLITIKY PROSTŘEDNICTVÍM SPOLEČNÉHO KANÁLU

Národní ani mezinárodní právní prostředí nemůže zůstat neměnné, protože účelem není mít zákony pro zákony, odtržené od reality, ale reagovat na dynamický a neustále se měnící drogový fenomén. Na ustanovování, hodnocení a rozvoj národních a mezinárodních norem by se mělo stále víc pohlížet z místní perspektivy, která by měla mít na celý proces potřebný vliv. Tomuto procesu by mohlo například pomoci vytvoření globální platformy pro města, která rozvíjejí drogovou politiku a která jsou již sdružena do státních či regionálních sítí. Taková platforma by mohla hrát zásadní roli při rozvoji plodné spolupráce mezi všemi zainteresovanými na místní, národní i mezinárodní úrovni, a tak by mohla vést k implementaci účinnějších opatření, zaměřených na současné problémy v drogové oblasti.

● ODKAZY

- 1. Fifty- second session of the Commission on Narcotic Drugs, *Political Declaration and Plan of Action on International Cooperation towards an Integrated and Balanced Strategy to Counter the World Drug Problem*, United Nations Office for Drugs and Crime, Editor. 2009, United Nations: New York.
- 2. *The Vienna Declaration*, in <http://www.viennadeclaration.com> 2010.
- 3. United Nations and Economic and Social Council, *United Nations convention against illicit traffic in narcotic drugs and psychotropic substances adopted by the conference at its 6th plenary meeting, on 19 December 1988*. 1988, Economic and Social Council, United Nations: Vienna.
- 4. United Nations, *Single Convention on Narcotic Drugs*. 1961, United Nations: New York.
- 5. United Nations, *Convention on Psychotropic Substances, 1971*. 1971, United Nations: New York.